

גנזי המלך

ארבע נספות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

297

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה"

מי נקרא רשע?

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

עת ובכל שעה, כל ימי חייו, עד נשימה אחרונה. אין מי שיכוף אותו ללכת בדרך טובה, או להיפך. ואם כי ודאי האדם הגדול שעלה במעלות התורה והיראה, לא יטה אוזן ליצה"ר ולא ישמע אליו כלל. וכן להיפך האדם הטובע ח"ו בים התאוה מטמטם לבו ושוב לא יבין שפת הקדושה והפרישות, מ"מ, התורה תורת אמת, לא תגרע משום כך אזהרותיה ומצוותיה לכל אדם בשוה, באין יוצא! והמתבונן יבין.

אחז"ל ('ירושלמי' שבת' פ"א):

'מעשה בחסיד זקן אחד, שהיה יושב ושונה; "אל תאמין בעצמך עד עת זקנותך", במקום: 'אל תאמין בעצמך עד יום מותך' ('אבות' פ"ב) כי היה חסיד גדול וזקן והרגיש בעצמו שאין לו כבר שום שייכות לעוה"ז. והתרעמו עליו בשמים על שינוי זה, ונתנו רשות ליצה"ר והתחפש לאשה יפת תואר אשר מימות תובל קין לא היתה כמותה ונכנס בדמות זו לחדר של אותו זקן וכיון שנשא עיניו וראה אותה, דיבר איתה דברים אשר אינם ראויים לחסיד כמותו. אבל תיכף התחרט והיה לו צער גדול מזה וכנראה שהיה בסכנה מחמת הצער, כי היה חסיד גדול אמיתי ורחמו עליו בשמים ונצטוה אותו רוח להפסיק. והתגלה לו אותו רוח ואמר לו: "דע כי שלחו אותי מן השמים ללמד אותך, שלא תגרס עוד; 'אל תאמין בעצמך עד עת זקנותך' אלא: 'עד יום מותך'.

הרי שעד יום מותו של האדם אינו בטוח בעצמו כלל וכלל ועליו לבקש רחמים

המשך בעמ' 2 <<<

באזהרות לגדולי ישראל ובשבחן על קיום מצוות השי"ת, אף בדברים שלדעתנו דברים קלים הם אצלם. ויש להתבונן בזה. אבל דע כי התורה היא תורת אמת! והאמת ניתנה להיאמר לכל אדם בשוה בין קטן, אם רק הגיע לכלל דעת ובין גדול אם חשוב, או שאינו חשוב. אם הוא רק ילוד אשה, ניתנה לו התורה בכל אזהרותיה ומצוותיה ולכל פרטיה ודקדוקיה. כי כל אדם נולד והבחירה בידו ורשות ניתנה לו להטות עצמו להיות צדיק כמשה רבנו ע"ה, או להיפך להיות רשע כירבעם בן נבט. ואמר הקב"ה: **'בראתי לו יצה"ר, בראתי לו תורה תבלין'** (ב"ב יז. 'קידושין' ל:). ו'הגדול מחברו, יצרו גדול הימנו' ('סוכה' נב.).

נמצא שכל אדם יש לו רשות לבחור בטוב, או ברע, בכל מקום ובכל זמן, בכל

וברש"י: **'אין "צו" אלא, לשון זירוז, מיד ולדורות. אמר ר"ש: "ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס" ע"כ. פירוש: דבקרוב עולה יש חסרון כיס לכהנים, שכולה כליל. לכן "צו את אהרן ואת בניו" מיד ולדורות'. הרי שהכתוב מזרוז ואומר גם לאהרן נדב ואביהו בלשון "צו" בקרבן עולה, יותר מקרבנות אחרים, כי בעולה יש חסרון כיס. ואנו עומדים ותמהים: היתכן שאהרן הכהן הגדול, שעליו הכתוב אומר: **'תקניף נאוקיף לאיש חסיף'** ('דברים' לג). צריך לזירוז יותר במקום שיש חסרון כיס?**

כיוצא בזה מצאנו יותר מפורש בתורה: **ונזכר ה' אל משה אֶחָרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיִּמָּתוּ: וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אֶחָיִף נָא לִבְנֵי כָכָל עַתָּה אֶל הַקֹּדֶשׁ... נְלֹא יָמוּת' ('ויקרא' טז). וברש"י: **'מה ת"ל? היה ראב"ע מושלו: "משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר: "לא, אל תאכל צונן!" בא אחר וא"ל: "אל תאכל צונן, שלא תמות כדרך שמת פלוני". זה זרוז יותר מן הראשון. לכן נאמר: "אַחֲרָי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן".'****

יש כאן זירוז מיוחד לאהרן ש"אל נבא כָכָל עַתָּה אֶל הַקֹּדֶשׁ", בצירוף אזהרה שלא ימות כדרך שמתו בניו. גם כאן אנו נרעשים ונפחדים על ההדגשה בתורה, שיש הבדל באזהרה לאהרן הכהן ש"אל נבא כָכָל עַתָּה אֶל הַקֹּדֶשׁ", אם יזהירוהו וזיכירוהו לו שלא ימות כדרך שמתו בניו. ומה זאת? וכעין זה מצינו עוד בהרבה מקומות בתורה"ק

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

'מכות' ג) ואין עצה אחרת, רק יראת העונש!

כתב רבנו יונה (שע"ת שער ב): 'נדע כי נפש הרשע אשר כל תאוה להפצי הגוף בחייו ונפרדת תאוה מעבודת הבורא ונבדלת משרשיה, תרד במותו למשה לארץ אל מקום תאוה ויהי תולדתה פטבע העפר לרדת ולא לעלות, אבל יעלוה למרום לדין ולמשפט'. הנה אנו חושבים כי מי נקרא רשע? זה בעל עבירה שעובר עבירות בשאט נפש. אבל רבנו יונה כתב: 'כי נפש הרשע אשר כל תאוה להפצי הגוף בחייו', לא שהוא עובר עבירות, אלא שחפצי הגוף הוא עושה בתשוקה גדולה ובתאוה מרובה והוא אמנם גם עוסק בעבודת בוראו, אבל עבודת הבוי"ת הוא עושה בלי כל תאוה, בלי כל הנאה, כי אין לבו מרגיש עונג בחפצי שמים, רק בחפצי גופו.

ומסיים רבנו יונה: לכן 'תרד במותו למשה לארץ אל מקום תאוה ויהי תולדתה פטבע העפר לרדת ולא לעלות, אבל יעלוה למרום לדין ולמשפט ולראות אידו החליפה מרום בשאול פאשר יעלו את האבן על ידי פה - הקלע. ואחרי עלותה למרום, תרד בטבעה למשה לארץ, פאשר האבן חוזרת ונופלת לארץ אחרי הנריקה' ע"כ. ומהי העצה להסיר רוע מעללים אלו, שירגיש בלבבו ונפשו מה שהוא אומר בפיו ולפני מי הוא עומד? "ראשית חכמה נראת ה'" (תהילים' קיא). ביראת שמים מתחמם לב האדם ומסיר הקרירות מקרבו ומתחיל לחשוב חשבון נפשו, היכן הוא נמצא. ויראת שמים משיגים רק בהתבוננות, הוא לימוד המוסר. (לב אליהו) ■

הביאו חז"ל דברי אגדות וגם אלו צריכים לימוד. וכן אחז"ל ('אבות דרבי נתן' כט): 'הוא היה אומר: "כל שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות, זה גבור ואינו מזוין. כל שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש, חלש וזוין בידו"'. הוא מה שאמר שלמה המלך ע"ה: "לדעת חכמה ומוסר" ('משלי' א). "חכמה" היא הכלי זיין לאדם נגד יצה"ר. אבל אם האדם חלש ואינו יכול להרים את הכלי זיין שבידו ולהשתמש בו כנגד השונא, מה יועיל לו כלי זינו?

לכן הכריז שלמה שצריך "לדעת חכמה" וגם "מוסר"! כי ע"י לימוד המוסר מקבל גבורת הלב וגבורת הנפש ואז ירצה ויוכל להשתמש בכלי זיין נגד השונא הגדול השוכן בבתי נפשו ויכריעו תחתיו. ולכן עלינו לדעת שאם אדם אינו לומד מוסר, הרי הוא רחוק מיראת העונש וממילא הוא רחוק מכבישת היצר! ואל יטעה בחור השקוע בתאוה, כי בלא מוסר יוכל להשליך מעליו משא התאוה, בשום אופן לא! ואפילו אם ישא אשה לא יועיל לו, אדרבה עי"ז ימצא לו פתחי היתר וישקע עוד יותר בתאותו ויהיה נבל ברשות התורה.

כי אם לא השריש בקרבו יראת העונש ולעמוד כנגד יצרו, הרי הוא הולך ונשקע בתאוה ויתנבל יותר ויותר וגם גופו נחלה ונחלש, ככתוב: "אל תתן לנשים חילך" ('משלי' לא). אלא ודאי ההכרח לאדם שירכוש שניהם ביחד החכמה והמוסר שהם ההלכות והאגדות, כדי שיגיע לתקון המדות; שלא יחפוץ ברע ולא יתאוה לרע, כי לא תמיד עומד האדם ברום שכלו ונשאר בטבעו ואז הרי 'נזל נעריות נפשו של אדם מתאנה להן ומתמדתו' (משנה

שיעזרהו השי"ת שלא יכשל ח"ו. וכמו שהביאו חז"ל ('קידושין' ל:): 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו' (תהילים' לז). 'רשע' זה הוא היצר הרע, שאינו מסתלק משום איש ואינו מתיימש אף מן הצדיק ביותר ו'צופה' לו לתפסו במקום ובזמן המתאים להכשילו ונצחוננו עליו מובטח, כי קשה הוא מאד ורק "ה' לא יעזבנו בקדו" (תהילים' לז) 'אלמלא הקב"ה עוזרו, אין יכול לו'. ואפילו ביום מותו כששוכב במטתו ויודע שעוד מעט ויניח הכל כאן והוא הולך ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, גם בעת הזאת צריך רחמים מרובים ולבקש עזר ה'. והנה בלא יראת העונש, אי אפשר לאדם לכבוש את יצרו ומדותיו המגונות, את התאוה את הכעס ואת החמדה וכדומה. וכן מצינו בחז"ל ('שבת' פח). שעל אף מדרגתם של ישראל בקבלת התורה על הר סיני, שאמרו כולם כאיש אחד ובלב אחד; 'נעשה ונשמע' ('שמות' כד) עד שיצתה בת קול ואמרה: "מי גילה רז זה לבני"? אעפ"כ אחז"ל (שם): 'שכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית ואמר להם; "אם תקבלו את התורה מוטב. ואם לאו? שם תהא קבורתכם"'. וכ"כ למה? לשם מה היו צריכים לאיים עליהם?

הטעם הוא: שאפילו האדם הגדול ביותר כל זמן שהוא בחיים, אין להאמין בו. ולכן צריך שיהא מורא שמים עליו, דהיינו: יראת העונש. שאם יעבור על רצון הבוי"ת יענש חמורות. ולכן 'כפה עליהם הקב"ה הר כגיגית'.

ואיך נעשה האדם לירא שמים? ראשית: צריך ללמוד ההלכות, כדי לידע איך לקיים התורה. ובצד ההלכות

היה שותף גם אתה
במניה בסך \$1000
במבצע חלוקה של מליון אנציקלופדיות בחינם של הרב אמנון יצחק שליט"א
לפרטים 054-7408531

פרטים במלוא אחריות

עיון תפילה

תפילת שחרית של שבת

וכי יעלה על הדעת שהקב"ה ירצה בזה, עד שהוצרך דוד המלך ע"ה להדגיש לנו שלא "בגבורת הסוס" ולא "בשוקי האיש ירצה"? אתמהה! אפשר להסביר את הדבר כך: יש אנשים שאומרים, באמת אנו מאמינים כי הקב"ה הוא הזן ומפרנס ומזמן לאדם את הפרנסה שיוכל להתפרנס על ידה, אבל הלא אין סומכין על הנס ובכדי שהברכה תהיה שרויה צריך לפעול ולעשות כדי שיהיה לברכה על מה לחול. ולכן אין ברירה אלא לעבוד ועל עבודה זו תשרה ברכת ה'. אבל איך עובדים לבסוף אף אותם אנשים, לא רק מעט וקצת בשביל שתשרה עליו הברכה ותו לא, אלא הם עובדים ועמלים בהפעלת מלוא "גבורת הסוס" ו"שוקי האיש"! אדם כזה הקב"ה לא רוצה, רק מי שמיחל לחסדו ממש, מצפה רק להקב"ה ולא מבשר ודם. ■

מתקרבים לקדוש ברוך הוא. וזהו המכוון במה שנאמר בפסוק זה: "קרוב ה' לנשקרי לב" - לאלו שישברו את תאוות לבם, להם הקדוש ברוך הוא קרוב. אולם "נאת דפאי רוח" - אלו בני האדם שדכאו גם את רוח הגאווה שבקרבם - "יושיע". כיון שנאמר ב"ישעיה" (נז טו) על הקב"ה שהוא שוכן את "דפא ושפל", זוהי דרגה יותר גדולה ויותר גבוהה, מדרגת "קרוב ה' לנשקרי לב". ש"קרוב ה' היא דרגת קרבה מסוימת. ואילו שוכן את מובנו שהקב"ה כביכול שוכן עמו יחד ולא רק קרוב אליו וכשהקב"ה עמו, מובטח לו שיושיענו. [ועי' בפי' הרד"ק שם ובתרגום יונתן].

"לא בגבורת הסוס יתפץ לא בשוקי האיש ירצה" (תהילים' קמז)

"קרוב ה' לנשקרי לב נאת דפאי רוח יושיע" (תהילים' לד).

משכן התאווה הוא בלב; כמו שנאמר: "תאנות לבו נתתה לו" (תהילים' כא). ואמרו חז"ל ב'ירושלמי' ב'ברכות': 'הלב הומד'. ומשכן הגאווה הוא ברוח; כמו שנאמר ב'משלי' (טז יח): "לפני שבר און ולפני כשלוון גבה רוח" ועוד נאמר שם (כט כג): "גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמף כבוד". וכשהאדם משבר את מדת התאווה ומתגבר על רצונותיו הגשמיים, הרי הוא מתעלה ומתקדש בכך ועל ידי זה נעשה קרוב להקב"ה כמו שנאמר: "קדשים תקו פי קדוש אני" (ויקרא' יט). וכן נאמר: "פי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך... נהנה מחנך קדוש" (דברים' כג). כלומר: שהמתקדשים

פסח

אוכל לעשות זאת, שכן עתה האבן שלי היא וקרויה על שמי ואני מתכבד בה ומוכר על ידה בכל העולם. בודאי ימצאו אנשים שילווני כספים על סמך עשרי ותקותי חזקה, שאוכל לפרוע את חובי, אבל אם אמכור את האבן ואקבל כסף תמורתה וכסף בא והולך, עלול אני להישאר חסר כל לכן איני יכול להסכים. כך ישראל שבאותו דור וכן בכל הדורות. גם אם עוברים הם עבירות רחמנא ליצילן ושוקעים בשערי תומאה, יש ברשותם יהלום שאין כדוגמתו - יהדותם ואמונתם וממנה אינם מתנתקים. בסופו של דבר ישובו בתשובה, יפרעו את חובותיהם ויגאלו - הכל בזכות אותה אבן טובה, בזכות היהדות והאמונה, שאינם מחליפים וממירים בכל התנאים שבעולם. ■

"האבן של פלוני". נטל הבן את האבן הטובה ומשכן אותה בבנק תמורת הלואה של חמישים אלף זהובים. לא ארכו הימים והוא הפסיד גם כסף זה. שב האיש אל הבנק ולוה עוד חמישים אלף זהובים על חשבון אותו משכון. הוא הפסיד אף כסף זה ונטל הלואה שלישית. לאחר ההלואה הרביעית, כאשר חובו לבנק עלה לכדי מאתיים אלף זהובים, סרב הבנק להמשיך ולהלוותו אפילו פרוטה אחת והיה נבוכ ואובד עצות, מהיכן ישיג עוד מעות? בא אליו סוחר באבנים טובות והציע לו הצעה: "מכור לי את האבן שברשותך ואני אשלם לך חצי מליון זהובים תמורתה, כך תוכל לשלם את חובך לבנק ועוד ישרא ברשותך הון עצום ורב". דחה האיש את הרעיון ואמר: "לא

נהי שם לגוי - מלמד שיהי ישרא מציני שם' כשהיו ישראל במצרים שקעו במ"ט שערי תומאה וביציאת מצרים קטרגה עליהם מדת הדין ואמרה: 'מה נשתנו אלו מאלו?' היהודים מהמצרים. ומצד שני אמרו חז"ל: 'שקו ישרא מציני שם' שלא שינו את שמם לשונם ולבושם. מבורא בספר 'עוד יוסף חי על פי מעשה שהיה; עשיר נפטר והוריש לבנו עושר רב. אך אותו בן היה הולל ופוחז ואיבד את כל נכסי אביו, עד שלא נשתיירה לו אלא אבן יקרה אחת. האבן היתה במשקל מאה קראט, נדירה בצבעה ובנקיותה והיתה ידועה בפי סוחר ייהלומים בשמה:

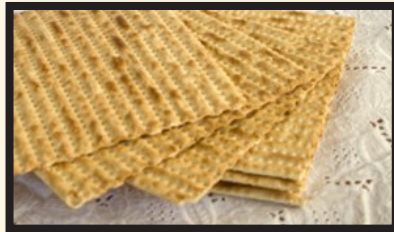
דברי חיזוק

הנהג ששמע את הדברים החליט תיכף ומיד לקבלם, תוך כדי לימוד מסודר של הלכות שבת. במשך זמן קצר החל להתקרב לבורא ואף זכה ללמוד מידי יום מספר שעות בישיבה. במרוצת השנים אף זכה להקים בית עם בת ישראל כשרה והילד שהבריא, זכה להשתתף אף הוא בשמחת נשואין יהודית זו. ■

בבית החולים ותינה בפניהם את מועקת לבו, בשאלו: "במה אוכל לפייסכם על האסון שנגרם על ידי, אף שלא היה באשמתך?" אם הילד פנתה אליו ואמרה לו: "אם אתה רוצה להיטיב את מצבו של הילד, קבל נא על עצמך לשמור את השבת. הרי השבת היא מקור הברכה וזכות שמירת השבת שלך תעמוד לימין הילד להבריאו".

"לקראת שבת לכו ונלכה. פי היא מקור הברכה" רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בספרו 'מלכים אומניך מביא; מעשה בילד שנפגע בתאונת דרכים קשה, הוא חצה את הכביש שלא בזהירות ולבעל המכונת שראהו לא היתה את האפשרות לעצור. באחד הימים הגיע לבקר את הילד ומשפחתו

ליל הסדר

מהבטחתו. לכן הגיעה מכת ה'פנים' בה היו ה'פנים' אף אצל בני ישראל וקיוו המצרים כי מכה זו תכה בכל עוצמתה גם בבני ישראל, לכך לא רצה פרעה לבקש שהמכה תסתלק, שהרי על ידי זה תסתלק גם מבני ישראל ובגודל שנאתם לבני ישראל העדיפו המצרים לסבול עוד ועוד והעיקר שלא תסתלק המכה מבני ישראל.

גניבת האפיקומן

מסופר שאחד מבניו של ה'חתם סופר' שאל אותו בעת עריכת סדר ליל הפסח, בזמן בציעת האפיקומן: "מה טעם רווח מנהג זה בהרבה קהילות בישראל, שאחד מהמסובין גונב את האפיקומן? והלא גניבה היא דבר שאנו כל כך מרחיקים מאתנו ודוקא בלילה הקדוש הזה רווח לו מנהג גניבת האפיקומן, אתמהה?"

ה'חתם סופר' שמע את השאלה, אבל לא השיב עליה במקומה, רק לאחר מכן בעת הסעודה פנה אל בנו ואמר לו: "ראה בני, לא עניתי לך בעת ששאלת כיון שהיה ברצוני ללמדך פרק באורחות חיים; מנהג עושים גם כשלא מבינים, המנהגים אותם נוהגים קהילות ישראל יסודותם בהררי קודש וממקור טהור יהלכון, על כן עלינו לעשותם כמו שהם ולא להרהר אחריהם. אולם כעת ברצוני לומר לך טעם מה שנראה לדעתי בהנהגת מנהג זה.

וטעמו של דבר: לפי שבזמן יציאת מצרים נאמר: שלא חרץ "קָלֵב לְשׁוֹנוֹ" ('שמות' יא) וזה היה אות ופלא מיוחד במינו, כמו שכבר העיר על כך הרמב"ן בפירושו, שאומה שלמה יוצאת ממצרים ואין הכלבים נובחים כהרגלם. ועד כדי כך גדול היה נס זה, עד שאמרו חז"ל שניתן לכלבים שכר מיוחד על כך, **שאמרה תורה: "יִבְשֶׁר בַּשָּׂדֶה טַרְפֵּה לֹא תֹאכְלוּ לְקָלֵב תִּשְׁלַכְוּ אֹתוֹ"** ('שמות' כב).

והנה בגמרא מסכת 'פסחים' (קיג.) כתוב: שאין לו לאדם לדור בעיר שאין נובחים בה הכלבים, כיון שהכלבים הם השומרים מן הגנבים ועיר שאין בה כלבים מתרבים בה הגנבים. זהו הרמז הנרמז בגניבת האפיקומן: מאחר ובלילה זה של יציאת מצרים לא נבחו הכלבים, אם כן היו יכולים הגנבים לגנוב באין מפריע, לזה אנו גונבים את האפיקומן לרמז על הנס הגדול והנפלא שהכלבים לא נבחו בלילה זה, זהו עומק טעם המנהג של כמה מקהילות ישראל. ■

והגיעו הדברים לאזני ה'חתם סופר'. אמר ה'חתם סופר': "דע שגם ההבדל בין חוקר להוקר (=בעל גיבנת) הוא קטן כחוט השערה". לאחר כשעה עלה אותו חוקר במעלות ביתו, מעדו רגליו ונפל ונקע את חוט שדרתו ומני אז, נכפפה קומתו עד יום מותו.

דָם צִפְרָדַע'

במכת הצפרדע מצינו ששאל משה לפרעה: **"הֲתִפָּאֵר עָלַי לְמַתִּי אֶפְתִּיר?"** ('שמות' ח). **וענהו פרעה: "לְמַתִּיר?"** ויש לתמוה על כך: למה לא ביקש שיעתיר תיכף ומיד שתסתלק המכה? **וענה על כך החת"ס:** כיון שמכת דם פסקה ביום השביעי וסבר פרעה שכחו של משה רבנו מוגבל הוא לשבעה ימים, על כן ביום השביעי למכת הצפרדע אמר לו: **"לְמַתִּיר?"** כיון שלפי מחשבתו תפסק מכת הצפרדע ביום זה, כמו מכת הדם. ולא יצטרך לעתירתו של משה. **ועל כך ענהו משה: "פְּדַבְרָה"** שתימשך המכה יום נוסף. כי ה' לבדו הוא המכה והוא הנוטל את המכה.

'פְּנִימִים'

בכל המכות מבואר בתורה כי הם לא שלטו אצל עם ישראל, פרט למכה זו שבה לא נכתב זאת. **ובאמת הרמב"ם בפירושו המשנה ל'אבות' (ה ד) כתב:** שהיו הכינים אף בארץ גושן, אלא שלא ציערו ולא הזיקו להם. דבר נוסף אנו מוצאים חילוק במכה זו, שבה לא נאמר שביקש פרעה ממשה שיסלקה, **הלא דבר הוא? ויש להתבונן מה טעמו של דבר.**

וביאר בזה רבי שלום שבדרון זצ"ל: שהיה בזה מטרה מיוחדת להטעות את המצרים. כי במכות הראשונות היה פרעה מבטיח להוציא את בני ישראל ועל ידי זה נסתלקה המכה, סבור היה פרעה כי מכאן ואילך כך יעשה בכל מכה ומכה, יבטיח ולאחר שתסתלק המכה יחזור בו

ליל הסדר הוא זמן המסוגל ביותר לדביקות ואהבת ה' בצורה מופלגת וככל שיתעמק האדם בדעתו ויהרהר על הזכיה הגדולה בה זכינו להיותנו לעם ביציאתנו ממצרים ובעלייתנו ממ"ט שערי טומאה, יוסיף האדם רוממות קל ויעלה בה מדרגה אל דרגה, במדרגות העולות בית קל. מנהג רבים לקרוא את מגילת **"שִׁיר הַשִּׁירִים"** שכולו דביקות עד כלות הנפש בהש"ת וכמו שאחז"ל: **"כל הכתובים קדש. ושיר השירים קדש קדשים"** (רש"י שם).

הגאון רבי ברוך בער מ'קמניץ' היה מספר על רבו הגר"ח מ'בריסק': שהיה ממחר לגמור את הסדר מוקדם ביותר, בכדי להזדרז ולהגיע לביתו של זקנו הנצי"ב מוואלז'ין, ששם היו רואים בליל הסדר השגות נוראות. ואף הגרב"ב עצמו היה מאריך בליל הסדר בניגונים מיוחדים שהיו משוררים אותם בדביקות עצומה ברוב עם והיו מאריכים בספור יציאת מצרים עד שעה מאוחרת מאד.

'מַה נִשְׁתַּנָּה'

הגרש"ז אויערבאך זצ"ל היה מביא מספר 'כרוסיא דאליהו' שכתב בשם המקובלים: שעל ידי שאילת **'מה נִשְׁתַּנָּה'** גורמים פתיחת הלב לתורה. וכן נהגתי בביתי שכל המקובצים אצלי בליל הסדר כל אחד שואל **'מה נִשְׁתַּנָּה?'** ומתפלל שיהיה לו פתיחת הלב לתורה. ואחר גמר כל הנאספים, אף אני בעצמי אומר: **'מה נִשְׁתַּנָּה'.**

'חֲמִץ וּמָצָה'

בהגדה של פסח חת"ס: מביא מעשה שהיה ה'חתם סופר' דרש בשבת הגדול ואמר: שהמצה רומזת על היצר הטוב והחמץ רומז ליצר הרע ובשניהם נמצאות האותיות **מ צ** אלא שההבדל היחיד ביניהם הוא האות **ה' וז'** וההבדל בין שתי אותיות אלו ג"כ אינו גדול אלא הנקודה הקטנה המחברת את רגל ה"א לגגה ונעשה **חי"ת**. דבר זה בא ללמדנו אמר ה'חתם סופר' שלפעמים גם ההבדל בין היצר הרע ליצר הטוב הוא קטן כחוט השערה ועלינו להתבונן ולחקור אחר מעשינו היטב, שלא נכשל חלילה.

היה שם אחד מחוגי המשכילים שמילא פיו שחוק ולעג למשמע הדברים הללו

הלכה

מדיני צידה בשבת

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

או שהשתתף בפועל במרוץ אחר הבהמה, אף שלבסוף הכלב תפסה, עובר באיסור צידה מן התורה, לפי שכך היא דרך הציידים לצוד את הבהמות. (שטז ב ס"י ועיין שעה"צ).

6. אבל אם הכלב לבדו צד את הבהמה בלא שיסוי האדם, אין בזה איסור צידה. אמנם, יזהר מאיסור מוקצה וכדומה. (שם ביאור ה"ל סוד"ה: 'הוי צידה', עיי"ש היטב וס"ט).

7. אסור לצוד בהמות על ידי שיסוי כלבים אפילו בימי החול, כיון שהעושה כן נכלל בכלל הנוהגים מנהג מושב ליציים ואינו זוכה לשמוח בשמחת לויתן. במה דברים אמורים? כשעושה כן בדרך טיול ושחוק, אבל אם לפרנסתו, מסתפק ה'פרי מגדים' להתיר. (שטז ב ס"א פמ"ג א"א ה.) ■

אם יהיה בה איסור צידה מן התורה, או לא? וכשיש לבהמה עיפות גמורה, עד שאינה יכולה לזוז ממקומה כלל, יתכן שבזה לדברי הכל, לא יהא איסור צידה מן התורה. (שם 'ביאור הלכה' ד"ה: 'או חולה').

4. הרודף אחר בהמה ולא צד אותה, אלא שמחמת מרוצתה נתעיפה עד שעמדה במקומה; יש להסתפק אם יעבור בזה איסור צידה, או, שכיון שדרך צידה הוא לתפוס את הבהמה ולהכניסה לרשותו, לא יעבור בזה איסור צידה. (שם בסוף הדיבור).

5. המשסה כלב שיצוד בהמה, אם המשסה לא השתתף במעשה הצידה כלל, יש בזה רק איסור מדרבנן. אבל אם גם המשסה השתתף במעשה הצידה, כגון: שעמד בפני הבהמה כדי שהכלב יתפסנה,

1. הצד בהמה כשהיא ישנה, אעפ"י שמחמת שינתה תפסה בקלות, עובר בזה משום: איסור צידה דאורייתא. כיון שדרך הבהמה שהיא מרגשת שנוגעים בה ודרכה להישמט מיד, נמצא שבתפיסתו צדה. וכן הוא הדין, אם היתה הבהמה סומא שאינה רואה, אעפ"כ יש בזה איסור צידה. (שטז ב ס"ו ס"ז).

2. אבל בהמה חיגרת, או חולה, שמחמת כך אינה יכולה להישמט כל כך, אין בזה איסור צידה מן התורה, אלא מדרבנן בלבד. כיון שבאופן זה אינה יכולה להישמט ממנו כל כך והוא יכול לתפסה בריצה אחת. וכן הדין בבהמה זקנה, או קטנה, שאינה יכולה להישמט ממנו. (שטז ב ס"ז ס"ח).

3. בהמה שאינה יכולה להישמט ממנו מחמת עיפותה; נחלקו בזה הראשונים,

נותרו חדרים אחרונים

חמישי-שבת נופש עם הרב אמנון יצחק שליט"א

במלון פנפר פרשת בהעלותך יד-טז סיון 2010-29/5-27

0732-776776 שלוחה 557 בין השעות 15:30-9:00

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!

זכאי "חי פפלים" 50% הנחה זכאי "פח פפלים" חינום!

נסיעה

לקברות הצדיקים

עם הרב אמנון יצחק שליט"א

ביום שלישי

יב' סיון 25/05/10

יציאה מנקודות האיסוף בשעה 7:30 בדיוק

הרשמה במשרדי 'שופר'

רח' מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779

שו"ת חברותא

מי שנעשה לו נס מה יעשה?

שאלה: מי שנעשה לו נס כאשר בית המקדש היה קיים, היה מביא קרבן תודה. מה יעשה מי שנעשה לו נס בזמן הזה, במקום להביא קרבן תודה?

תשובה: שנינו במסכת 'ברכות' (נד:): 'אמר רב יהודה אמר רב: "ארבעה צריכין להודות [כשיוצאין מן הסכנה]'. רש"י - יורדי הים, הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא'.

חיוב ההודאה של הארבעה הללו, הוא לברך ברכת הגומל. והוא נלמד מהאמור בספר 'תהילים' (ק"ז), לגבי 'יורדי הים' נאמר שם: "ננעמד רוח סעקה... יצלו שמים ירדו תהומות... יחוגו ויגעו פשפור... ויצעקו אל ה' בצר לקם וממצוקותיהם יוציאים: קם סעקה לדממה... וישמחו כי ישתקו" ואז: "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם".

וכן נאמר לגבי 'הולכי מדברות': "תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו... ויצעקו אל ה'... ונדרכם בדרך ישקה" ואז: "יודו לה' חסדו".

וכן נאמר ב'מי שהיה חולה ונתרפא': "ישלח דברו ויירפא" ואז: "יודו לה' חסדו".

וב'מי שהיה חבוש בבית האסורים', נאמר: "ישכי חשך וצלמנת... יוציאים מחשך וצלמנת" ואז: "יודו לה' חסדו". ולפי המתבאר בגמרא וברש"י שם, החיוב להודות הוא רק במצב של הצלה מסכנה. וכל החיוב הוא הודאה בברכה. ואין חיוב להביא קרבן תודה.

אך ברש"י בפרשת 'צו' (ז יב) על דברי הכתוב: "אם על תודה יקריבנו" – 'אם על דבר הודאה, על נס שנעשה לו, כגון: יורדי הים והולכי מדברות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא; שהם צריכין להודות, שכתוב בהן: "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם: וינצחו זכתי תודה" (תהלים' קז כא - כב). אם על אחת מאלה נדר, שלמים הללו, שלמי תודה הן'.

דהיינו: מדברי הכתוב ב'תהילים' שם, יש גם ללמוד שיש עליהם להביא קרבן תודה, אם כי לא מצינו בגמרא חיוב שכזה, אלא רק שחל על קרבנם שם של קרבן תודה על הנס.

ויותר מבואר ברש"י במסכת זבחים (ז), ששם קרבן התודה מתייחס באופן פרטני לנס שעבורו הוקדש הקרבן. ולכן יש צורך בגמרא לחדש, שאם שחט אדם קרבן תודה בשעת עליתו מן הים, לשם תודה שהפריש על יציאתו מבית האסורים, לא נפסל הקרבן!

המנהג להביא קרבן תודה, על אף שאינו חיוב מן התורה, נמצא גם בדברי הרמב"ן ('בראשית' יט ח) בתארו את המלחמה לאחר מעשה פילגש בגבעה: 'וביום השלישי גזרו תענית ויצומו ויבכו לפני ה' והקריבו עולות לכפר על הרהורי הלב אשר בטחו בזרועם והקריבו שלמים והם שלמי תודה, כי ראו עצמם כאלו כולם פליטים מחרב בנימין'.

וזה משפט כל הנמלטים להקריב תודה, כענין שנאמר: "וינצחו זכתי תודה ויספרו מעשיו ברה"ו. וכתוב: "נעתה רוח ראשי על ארצי סביבותי ונאזבה באקליו זכתי תרועה אשיכה ונאזמה לה" (שם כז ו).

אך כיום, שאין בידינו להביא קרבן תודה, יש עלינו חיוב הגמל מאותו הפסוק. וכמו כן, מבואר ב'קצור שלחן ערוך' (סא ג): 'מי שנעשה לו נס, יש לו להפריש לצדקה ממון כפי השגת ידו ויחלק ללומדי תורה ויאמר: "הריני נתן מעות אלו לצדקה ויהי רצון שיהא נחשב כאלו הקרבתי תודה (ועיין סדר אמירת קרבן תודה בספר 'חיי אדם' סוף חלק ראשון). וטוב וראוי לו לתקן איזה צרכי רבים בעיר ובכל שנה ביום הזה יתבודד להודות לה' יתברך שמו ולספר את הנס'. כמו כן כתב ב'קצור שלחן ערוך' (יד ד): "'מזמור לתודה" (תהילים' ק) - אומרים בעמידה ובשמחה, שהוא במקום קרבן תודה'.

חיוב ההודאה הוא כה חשוב, עד שנאמר במדרש (ויקרא רבה כז יב): "'נכי תנצחו זבח תודה לה' - ר' פנחס ור' לוי ור' יוחנן בשם ר' מנחם דגליא: "לעתיד לבא כל הקרבנות בטליו וקרבן תודה אינה בטלה לעולם. כל ההודיות בטליו והודיות תודה אינה בטלה לעולם, הה"ד (ירמיה' לג): "קול פשוט נקול שמחה קול קול נקול פלה קול אמרים הודו את ה' צבקות פי טוב" אלו ההודיות, "מבאים תודה בית ה' זה קרבן תודה. וכן אמר דוד: "עלי אלקים נדריך אשלם תודת לה" (תהלים' נו), "תודה" אינו אומר, אלא: "תודת" ההודיה וקרבן תודה".

וכתב ה'ריקאנטי' ('בראשית' ח כ): "'ויכן נח מזבח לה' - קרבנו של נח, גם הוא היה קרבן תודה. כמו שאמרו רז"ל ב'פרקי דרבי אליעזר' (כג): 'ישב נח ודורש בלבו ואמר: "הקב"ה הצילנו מן מי המבול והוציאני מן המסגר הזה. ואיני חייב להקריב לו קרבן?" מה עשה נח? - לקח מן הבהמה שהורה שור וכשב ומכל עוף הטהור תור ובני יונה... מה עשה הקדוש ברוך הוא? - פשט ידו ונשבע לנח שלא להעביר מי המבול לעולם ונתן אות בקשת, ברית שבועה לעולם לעד'.

עוד כתב ה'ריקאנטי' ('בראשית' ד ג): אמרו רבותינו זכרונם לברכה ('חולין' ס): 'שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו'. כי כונתו היתה להודיע לברואים יחודו של הקדוש ברוך הוא כדי שלא יחשבו שהוא בראם, כמבואר בפרקי דרבי אליעזר הגדול זכרונם לברכה והיה קרבנו קרבן תודה.

נאה ל[אדם ה]יחיד, להודות ליחיד יתעלה, על כח הקיום שהמציא בו ועל כח הדבור שהמשילו לעליונים, שנאמר: "כל שמה תחת כגליו" (תהלים' ח ז).

כיון שראו [בעלי החיים את] אדם הראשון מתואר בצלם אלקים, היו סבורים שהוא בראם. לפיכך הוצרך להקריב מהם קרבן להקדוש ברוך הוא - להודיע שהוא אדון יחיד ואין לו שני וממנו הכל. ■

המחמיר שלא הפריש חלה בפסח

תקציר התשובה:

אף מי שלא הפריש יכול לסמוך על הרב המקומי שמזכה הפרשתו לכולם. ואף שמרן הגאון ר' חיים קנייבסקי פקפק בזה, מ"מ לפי רעיונו של מרן ר' מיכל פיינשטיין זצ"ל, מיושב שפיר. הלכות החג צריך ללמוד 30 יום קודם החג, ויש ענין ללמוד בחג עצמו אף שיודע הלכות, משום שצריך להיות קשור לחג וזה ע"י שלומד עניני החג.

כוס הקפה שנשכח במכונה

מאת הרה"ג ע. מ שליט"א

של שמעון פגעה בכוסו של ראובן. כוסו של שמעון נשפכה והפסיד שמעון את דמי כוס הקפה. **האם חייב ראובן לשלם לשמעון את דמי הקפה שהכניס במכונה?** (בשם ה'אמרי נועם')

את הכוס ממקומה. והנה הגיע שמעון שהפעיל את המכונה כמקובל והמתין לכוס הקפה שתצא בגמר התהליך. מכיון שכוסו של ראובן היתה עדין בתוך התא הסגור, לא הבחין שמעון בכך וכוסו

ראובן הכניס סכום כסף למכונת קפה אוטמטית כדי שתכין לו כוס קפה. בסיום תהליך הכנת הקפה יצאה כוס הקפה לתא בתחתית המכונה, ראובן שהיה עסוק בדיבור עם חברו שכח להוציא

ההשתתפות בשעור ב'אולפני שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק, בתאום מראש בלבד: 0732-776776

התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברות בשיבות 'אהל יהודה'

ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר: www.shofar.net

4. פרסומי שופר לייזור

יקב ירושלים

פסח של הידור

מבצע פסח ביקב ירושלים
קנו יינות או מיצי ענבים של יקב ירושלים, שמרו על הקבלות והיכנסו להגרלת הפרסים הגדולה.
פרטים בטלמסר: 02-941-0110

כל היינות ומיצי הענבים של יקב ירושלים כשרים למהדרין מן המהדרין לפסח ולכל ימות השנה וראויים לקידוש ולהבדלה לכל הדעות יקב ירושלים, רח' תוצרת 3, א.ת. עטרות ירושלים
www.jerusalemwinery.co.il

להשיג ברשת יש, רמי לוי, כמעט חינוג, ויקטורי, מחסני השוק, ח.כהן וברכל מוקד טלבוני להזמנות מרוכזות: 050-4153000

פסח עם "אוצרות חיים"

במלון שלום פלאזה בטבריה
בתאריכים י"ד ניסן-כ"א ניסן (29.3.10-5.4.10)

- הרב ישראל נח פרגר
- הרב יהודה יוספי
- הרב אורי יצחק
- הרב יעקב אסייג
- הפייטן דוד שלמה שירי
- הופעות עם הזמרים:
- ישי מעודה
- אלעד שאער
- הופעה עם שמעון פרץ וליאור שטרן ועוד...

ההרשמה לשבת הגדול בעיצומה

✓ פנולות ענפה אולגים ✓ טוילן אקמרות צציקים
✓ איל הסדר מצות עמדת יד
✓ ככל החל מצות שאלות אלאכי קטנות
✓ הרכיכת שחיה, ספא ו'קלכי בשאלת נפרדות

השנה כולם בפסח עם "אוצרות חיים"

לפרטים: "אוצרות חיים" - רח' התקווה 73, תל אביב 03-6880091, 050-3131740/1

חדש ב'שופר'

מעכשיו נתנת האפשרות לפרסם תשדירים בהרצאות הרב בשדור חי לכל העולם!
עשרות אלפי צופים בכל יום!
ובנוסף, באגרים פרסומיים באתר האינטרנט ובעלון 'גנזי המלך'
במחירים אטרקטיביים ובחשיפה לצבור נרחב!

אשמה באיזון!
פסח חיוני וטוב!
אנא מלאו את!

יעקב 0732-406525 ליאור 052-5227270

היה שותף גם אתה

במבצע החלוקה של

1,000,000 אנציקלופדיות בחינם

של הרב אמנון יצחק שליט"א

בכל הארץ ניתן לרכוש מניית זכות בסך של \$1000*
השווה לכ-4000 אנצ' שיחולקו לזכותך או על ידך
בעלות של שקל וקצת לכל אחד.
אל תעמוד מנגד המלחמה קרובה והסכנות גדולות

* שער הדולר לפי 4.2

לפרטים 054-7408531

הצטרפו בתרומה

של 1,000 ש"ח ב-10 תשלומים
למבצע חלוקה של 100,000 דיסקים
של סדר עריכת פסח בנוסח ספרדי/תימני
למשפחות שאינן יודעות
לערוך את ה'סדר' עפ"י ההלכה
בכל הארץ

לתרומות חייגו 054-7408531